

C/2024/4063

12.7.2024

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/2115 και (ΕΕ) 2021/2116 όσον αφορά τα πρότυπα για την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση, τα προγράμματα για το κλίμα, το περιβάλλον και την καλή διαβίωση των ζώων, τις τροποποιήσεις των στρατηγικών σχεδίων για την ΚΓΠ, την επανεξέταση των στρατηγικών σχεδίων για την ΚΓΠ και τις εξαιρέσεις από τους ελέγχους και τις κυρώσεις

[COM(2024) 139 final – 2024/0073]

(C/2024/4063)

Εισηγητής: **Stoyan TCHOUKANOV**

Αίτηση γνωμοδότησης	Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 19.3.2024, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 22.3.2024
Νομική βάση	Άρθρο 43 παράγραφος 2 και άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο όργανο	Τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον»
Έγκριση από την Ολομέλεια	24.4.2024
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	587
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	200/1/8

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι, σε συμφωνία με τις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ⁽¹⁾, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προτείνει διάφορα μέτρα για την αύξηση της ευελιξίας και τη μείωση του διοικητικού φόρτου για τους γεωργούς της ΕΕ, με σκοπό την ενίσχυση της επισιτιστικής κυριαρχίας και τη βελτίωση των γεωργικών εισοδημάτων. Ταυτόχρονα, επισημαίνει ότι η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ), ακόμη και σε απλουστευμένη ως προς την εφαρμογή μορφή, πρέπει εν τέλει να στηρίζει βιώσιμα συστήματα τροφίμων που ανταποκρίνονται στις κοινωνικές και οικολογικές ανάγκες, συμβάλλοντας στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει ορισμένους περιορισμούς και σημεία αβεβαιότητας σε σχέση με την παρούσα πρόταση.

1.2. Πρώτον, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι με την υπό εξέταση πρόταση δεν θα επιλυθεί το κύριο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι γεωργοί, το οποίο είναι η άδικη κατανομή της αξίας σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων που τους εμποδίζει να αποκτήσουν επαρκές εισόδημα για τα τρόφιμα που παράγουν (τα εισοδήματα των γεωργών είναι κατά περίπου 40 % χαμηλότερα από το μέσο μη γεωργικό εισόδημα) ⁽²⁾ ⁽³⁾. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ζητεί την ταχεία παρουσίαση και έγκριση των λοιπών

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προώθηση της αυτόνομης και βιώσιμης παραγωγής τροφίμων: στρατηγικές για την κοινή γεωργική πολιτική μετά το 2027» (διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αιτήματος της βελγικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ) (ΕΕ C, C/2024/2099, 26.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/2099/oj>)

⁽²⁾ Η κοινή γεωργική πολιτική με μια ματιά: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance_en.

⁽³⁾ Το παρόν και το μέλλον της ευρωπαϊκής γεωργίας από τη σκοπιά της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών: <https://www.eesc.europa.eu/en/news-media/news/present-and-future-european-agriculture-organised-civil-society-perspective>; Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προώθηση της αυτόνομης και βιώσιμης παραγωγής τροφίμων: στρατηγικές για την κοινή γεωργική πολιτική μετά το 2027» (διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αιτήματος της βελγικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ) (ΕΕ C, C/2024/2099, 26.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/2099/oj>). Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Αναθεώρηση της πρωτοβουλίας της ΕΕ για τους επικονιαστές — Μια νέα συμφωνία για τους επικονιαστές» [COM(2023) 35 — final] (ΕΕ C 349 της 29.9.2023, σ. 173).

παραμέτρων που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη δέσμη μέτρων ⁽⁴⁾ (σχετικά με τις συμβάσεις, τις ενώσεις παραγωγών, τα εθελοντικά συστήματα, τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και το παρατηρητήριο για το κόστος παραγωγής, τα περιθώρια κέρδους και τις εμπορικές πρακτικές). Οι εν λόγω παράμετροι έχουν εξίσου επείγοντα χαρακτήρα και θα συμβάλουν περαιτέρω στον γενικό στόχο της καθιέρωσης επαρκέστερου εισοδήματος για τους γεωργούς, προσελκύνοντας παράλληλα τις νεότερες γενιές. Επίσης, θα πρέπει να υποστηριχθούν περαιτέρω οι βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού και τα ποιοτικά συστήματα και να διασφαλιστεί ότι οι διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων των κρατών μελών δίνουν προτεραιότητα σε αυτές, ως τρόπος ενίσχυσης της προστιθέμενης αξίας και της κερδοφορίας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Η ραγδαία αύξηση του εισοδήματος είναι κείρας σημασίας για να μπορέσουν οι γεωργοί να εξασφαλίσουν καλή διαβίωση και να συμβάλουν περισσότερο στην περιβαλλοντική φιλοδοξία μέσω μέτρων οικολογικού προσανατολισμού.

1.3. Κατ' αρχήν, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ευελιξία που παρέχεται στα κράτη μέλη —και κατά συνέπεια στους γεωργούς της ΕΕ— για την προσαρμογή των γεωργικών πρακτικών στις περιφερειακές συνθήκες με δυναμικό τρόπο¹. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι οι πολιτικές για το περιβάλλον και το κλίμα και τα κοινωνικά πρότυπα δεν θα πρέπει να θεωρούνται επιβάρυνση, αλλά μέρος μακροπρόθεσμων λύσεων και κατευθυντήριων γραμμών για τη λήψη αποφάσεων στο μέλλον¹, και ότι η ευελιξία δεν θα πρέπει να συνεπάγεται μείωση των φιλοδοξιών και αποδυνάμωση της οικολογικής αρχιτεκτονικής της μεταρρυθμισμένης ΚΓΠ. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η αιρεσιμότητα θεσπίστηκε προκειμένου να νομιμοποιηθούν στα μάτια των φορολογουμένων οι πριμοδοτήσεις ανά εκτάριο («βασική εισοδηματική στήριξη για τη βιωσιμότητα»). Μόνο εάν οι γεωργοί είναι οικονομικά βιώσιμοι θα είναι δυνατόν να υπάρξουν μεγαλύτερες περιβαλλοντικές φιλοδοξίες, μεταξύ άλλων μέσω της αιρεσιμότητας. Οι γεωργοί πρέπει να συνεχίσουν να προσαρμόζονται στην κλιματική αλλαγή, να συμμετέχουν σε συμβατικά δεσμευτικές πρωτοβουλίες για χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές κ.λπ. Οι γεωργοί είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι στην κλιματική αλλαγή και καλούνται να αντιμετωπίσουν ολοένα συχνότερες ακραίες καιρικές συνθήκες, οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν την ικανότητά τους να εργάζονται εντός ιδανικών προθεσμιών και χρονοδιαγραμμάτων, για παράδειγμα όταν ξεκινούν καλλιέργειες εδαφοκάλυψης. Οι προτεινόμενες προσωρινές παρεκκλίσεις λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών και οι απλουστεύσεις όσον αφορά το όργωμα, την εδαφοκάλυψη και την αποκατάσταση των μόνιμων λειμώνων θα δώσουν στους γεωργούς τη δυνατότητα να φροντίσουν τους αγρούς τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και στον βαθμό που το επιτρέπουν οι κλιματικές συνθήκες.

1.4. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει την ανάγκη προστασίας της εσωτερικής αγοράς και διασφάλισης θεμιτού ανταγωνισμού για τους γεωργούς και τις ΜΜΕ της ΕΕ μέσω ισορροπημένων εμπορικών συμφωνιών και αυτόνομων εμπορικών μέτρων με τρίτες χώρες, που θα καθορίζουν υγειονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα για τις εισαγωγές τουλάχιστον ισοδύναμα με εκείνα που απαιτούνται στην ΕΕ¹. Απαιτούνται επίσης εύχρηστες και αποτελεσματικές ρήτρες διασφάλισης σε περίπτωση διαταραχής της αγοράς (κατοπτρικά μέτρα, αμοιβαιότητα).

1.5. Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ αναπτύχθηκε πριν από τη νόσο COVID-19 και πριν από την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, καταστάσεις οι οποίες οδήγησαν αμφότερες τους γεωργούς σε πολύπλοκη οικονομική κατάσταση που δεν μπορούσε να έχει προβλεφθεί. Προκειμένου να υποστηριχθεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και αυτονομία της παραγωγής τροφίμων της ΕΕ, με την ισχύουσα μεταρρύθμιση της ΚΓΠ θα πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες με σκοπό τη στήριξη των γεωργών προκειμένου να συμμετάσχουν σε οικολογικά προγράμματα ή άλλες περιβαλλοντικές υπηρεσίες, όπως η διατήρηση της βιοποικιλότητας, με προϋπολογισμό που συνάδει με τις φιλοδοξίες της.

1.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι γεωργοί θα πρέπει να υποστηριχθούν επαρκώς καθ' όλη τη διάρκεια της μετάβασης και ότι οι θετικές εξωτερικές επιπτώσεις στο τοπίο, τη βιοποικιλότητα, το περιβάλλον και το κλίμα που συνδέονται με συγκεκριμένες γεωργικές δραστηριότητες θα πρέπει να ενθαρρύνονται μέσω δημόσιας χρηματοδότησης ή ιδιωτικών συμβάσεων ⁽⁵⁾. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα προτεινόμενα μέτρα για τα λεγόμενα «μη παραγωγικά χαρακτηριστικά», που δίνουν στους γεωργούς, ως επιλογή, τη δυνατότητα να διατηρούν μη παραγωγικό ένα μέρος της αρόσιμης γης τους ή να δημιουργούν νέα χαρακτηριστικά τοπίου σε αυτό (και, ως εκ τούτου, να λαμβάνουν πρόσθετη χρηματοδοτική στήριξη μέσω οικολογικού προγράμματος), θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αποτελέσματα που θα είναι ακόμα πιο θετικά από ό,τι έχει προβλεφθεί από την ΚΓΠ, εφόσον διατεθούν πρόσθετοι χρηματοδοτικοί πόροι που θα είναι επαρκείς και κατάλληλοι. Αυτό όχι μόνο θα διασφαλίσει την οικολογική αποτελεσματικότητα της ΚΓΠ, αλλά και θα επιτρέψει στις γεωργικές επιχειρήσεις να σχεδιάσουν τη σταδιακή μετάβαση στην προσεχή περίοδο χρηματοδότησης.

⁽⁴⁾ Σημείωμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη δέσμη μέτρων στήριξης της Επιτροπής προς τους γεωργούς της ΕΕ : https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/QANDA_24_1494?s=09.

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προώθηση της αυτόνομης και βιώσιμης παραγωγής τροφίμων: στρατηγικές για την κοινή γεωργική πολιτική μετά το 2027» (διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αιτήματος της βελγικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ) (ΕΕ C, C/2024/2099, 26.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/2099/oj>) και Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Αναθεώρηση της πρωτοβουλίας της ΕΕ για τους επικονιαστές — Μια νέα συμφωνία για τους επικονιαστές» [COM(2023) 35 — final] (ΕΕ C 349 της 29.9.2023, σ. 173).

1.7. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι η χρηματοδότηση θα είναι ανάλογη με τη συμφωνηθείσα φιλοδοξία για τη διασφάλιση μιας οικονομικά βιώσιμης, πιο πράσινης και δικαιότερης ΚΠΠ, και συνιστά να αξιολογηθεί σε επίπεδο κρατών μελών ο αντίκτυπος των απλουστεύσεων αυτών, το συντομότερο δυνατόν εντός του 2025, εξετάζοντας ειδικότερα τις επιπτώσεις στο εισόδημα των γεωργών και στη συνολική επιφάνεια των εκτάσεων ή των χαρακτηριστικών, για σκοπούς βιοποικιλότητας.

1.8. Καθώς ορισμένα από αυτά τα μέτρα απλούστευσης θα μειώσουν τις υποχρεώσεις όσον αφορά την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση, παρέχοντας παράλληλα στους γεωργούς μεγαλύτερη ευελιξία σε σχέση με την επιλογή των μέτρων που θα εφαρμοστούν, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη για κατάλληλα προγράμματα κατάρτισης που θα αφορούν συμβούλους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και γεωργούς και θα στοχεύουν στην αύξηση των γνώσεων τους σχετικά με τα μέτρα οικολογικού προσανατολισμού δεδομένου του οικονομικού τους αντικτύπου, μεταξύ άλλων όσον αφορά την αμειψισπορά, την οικολογία των επικονιαστών, την αναγνώριση και την αποκατάσταση των οικοτόπων ⁽⁶⁾.

1.9. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει επίσης τη σύστασή της για παροχή μεγαλύτερης στήριξης στους γεωργούς με σκοπό την αντιμετώπιση των αναγκαίων ελέγχων¹. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ δεν έχει πειστεί σχετικά με την πρόταση να εξαιρεθούν οι γεωργοί κάτω των 10 εκταρίων από τους ελέγχους και τις κυρώσεις που αφορούν τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις αμεσιμότητας. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι έλεγχοι και οι κυρώσεις εξακολουθούν να αποτελούν πρόβλημα για όλους τους τύπους γεωργικών εκμεταλλεύσεων, μεγάλων και μικρών, και ότι είναι σημαντικό να μειωθεί ο φόρτος των ελέγχων σε όλες τις ευρωπαϊκές γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Επιπλέον, ένα τέτοιο μέτρο θα διχάσει τους Ευρωπαίους γεωργούς και θα δημιουργήσει διακρίσεις εις βάρος μέρους αυτών σε νομικά αδικαιολόγητη βάση. Ενώ ορισμένες εξαιρέσεις από τους ελέγχους ή η μείωση της συχνότητάς τους ενδέχεται να είναι αρμόζουσες για τους μικροκαλλιεργητές (ο ορισμός του «μικρού» είναι σχετικός ανάλογα με το είδος της παραγωγής), η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ένας ορισμένος βαθμός προσαρμοσμένων και αναλογικών ελέγχων προσφέρεται ως τρόπος διασφάλισης της ανταλλαγής πληροφοριών και της στήριξης των γεωργών.

1.10. Τέλος, η ΕΟΚΕ, μολονότι συμφωνεί με τον επείγοντα χαρακτήρα των προτάσεων αυτών προκειμένου να διασφαλιστεί η δυνατότητα εφαρμογής τους για την επόμενη καλλιεργητική περίοδο, επισημαίνει ότι θα έπρεπε να είχε ζητηθεί με διαφορετικό τρόπο η γνώμη της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με τις προτάσεις αυτές. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διασφαλίσει ότι θα ζητείται δεόντως η γνώμη όλων των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων και, μελλοντικά, σχετικά με τα άλλα στοιχεία που προτείνονται στη δέσμη μέτρων, ενώ παράλληλα θα συζητηθούν στο πλαίσιο του συνεχούς στρατηγικού διαλόγου. Είναι σημαντικό να αποκατασταθεί μακροπρόθεσμα ο διάλογος μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και της γεωργικής κοινότητας και να τεθούν οι γεωργοί στο επίκεντρο της ΚΠΠ.

Βρυξέλλες, 24 Απριλίου 2024.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Oliver RÖPKE

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Αναθεώρηση της πρωτοβουλίας της ΕΕ για τους επικονιαστές — Μια νέα συμφωνία για τους επικονιαστές» [COM(2023) 35 — final] (ΕΕ C 349 της 29.9.2023, σ. 173).